

Dominik Mizerski

Skutki odstąpienia od umowy sprzedaży udziałów – zagadnienia wybrane

Przedmiotem artykułu jest omówienie skutków odstąpienia od umowy sprzedaży udziałów, dokonanego na podstawie umownej klauzuli odstąpienia, w szczególności wpływu skorzystania z tego prawa przez uprawnionego na prawa i obowiązki związane z posiadaniem statusu wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Biorąc pod uwagę wielość tych skutków, rozważania będą dotyczyć tylko wybranych zagadnień związanych ze skutkami złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy sprzedaży udziałów.

1. Umowne prawo odstąpienia – uwagi ogólne

Umowne prawo odstąpienia (art. 395 k.c.¹) kwalifikowane jest jako jedno z dodatkowych zastrzeżeń umownych (*accidentalialia negotii*). Do elementów obligatoryjnych zastrzeżenia umownego prawa odstąpienia należy zaliczyć określenie strony (stron), której przysługuje prawo odstąpienia od umowy, oraz wskazanie terminu, po upływie którego prawo odstąpienia wygasa². Termin ten może być dokładnie oznaczony przez wskazanie daty kalendarzowej, czasu wyrażonego w miesiącach lub

¹ Ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2022 r., poz. 1360 ze zm.) – dalej: k.c.

² P. Drapała, A. Olejniczak, [w:] *System Prawa Prywatnego*, t. 5, *Prawo zobowiązań – część ogólna*, red. K. Osajda, Warszawa 2020, s. 1247.

dniach albo polegać na wskazaniu zdarzenia przyszłego. Termin ten jest terminem końcowym, a jednocześnie umownym terminem zawitym. Konieczność oznaczenia terminu wynika z potrzeby ochrony drugiej strony umowy przed trwającą niepewnością co do istnienia zobowiązania, związaną z przyznaniem kontrahentowi niczym nieuwarunkowanego prawa odstąpienia³. Brak oznaczenia takiego terminu będzie powodować nieważność tak poczynionego zastrzeżenia umownego (art. 58 k.c. § 1 k.c.)⁴.

Umowne prawo odstąpienia nie jest uzależnione od spełnienia jakichkolwiek przesłanek⁵. Strony umowy sprzedaży udziałów przy zastrzeganiu tego dodatkowego postanowienia umownego posiadają pełną swobodę w określaniu sytuacji lub zdarzeń, których wystąpienie będzie aktualizowało uprawnienie do skorzystania z tego umownego zastrzeżenia przez uprawnionego.

Zastrzeżenie umownego prawa odstąpienia powinno nastąpić w formie wymaganej do zawarcia umowy, której dotyczy prawo odstąpienia. W przypadku umowy sprzedaży udziałów do zastrzeżenia umownego prawa odstąpienia wymagane będzie zatem zachowanie formy pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi (art. 180 § 1 k.s.h.⁶). Zastrzeżenie umownego prawa odstąpienia może nastąpić przy tym w samej umowie sprzedaży udziałów, jak i może być wprowadzone do tego umownego stosunku w drodze kolejnej czynności prawnej z uwzględnieniem konieczności zachowania formy przewidzianej dla pierwotnej umowy (art. 77 § 1 k.c.). Realizacja prawa odstąpienia może być ponadto uzależniona od zapłaty odstępnego (art. 396 k.c.).

³ K. P a s k o, *Charakter prawny klauzul kasatoryjnych*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2014, nr 5, s. 40.

⁴ P. D r a p a ł a, A. O l e j n i c z a k, [w:] *System Prawa...*, s. 1247; P. M a c h n i k o w s k i, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, Warszawa 2021, art. 395, nb. 8; W. P o p i o ł e k, [w:] *Kodeks cywilny*, t. I, *Komentarz. Art. 1-449¹⁰*, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2020, art. 395, nb. 4.

⁵ P. D r a p a ł a, A. O l e j n i c z a k, [w:] *System Prawa...*, s. 1250; wyrok SA w Białymstoku z 14.11.2013 r., I ACa 491/13 (Legalis nr 745061).

⁶ Ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2022 r., poz. 1467 ze zm.) – dalej: k.s.h.